

Kan vroue tot die amp van diaken verkies word ?

Dr. George W. Knight, III

Dr. Knight is adjunk-professor in Nuwe Testament by die *Greenville Presbyterian Theological Seminary* in die VSA (www.gpts.org) asook voorsitter van die "Committee on Ecumenicity and Interchurch Relations", van die *Orthodox Presbyterian Church*, susterskerk van die Gereformeerde Kerke van Suid-Afrika (<http://www.opc.org/>).

[Met toestemming oorgeneem uit die "Banner of Truth" tydskrif, November 2008 uitgawe (p.14-21). Vertaal deur Slabbert Le Cornu. Vertalingsnotas: I. Die artikel is so letterlik as moontlik vertaal, behalwe daar waar dit vertaal is vir ons afrikaanse konteks. II. Ek het die paar Griekse woorde wat gebruik word getransliterer. III. In Afrikaans het ons nie twee onafhanklike woorde om die huwelikstatus van mense aan te dui nie, soos in die Engels nie: 'men/women' en 'husband/wives'. Ons huwelikstatus aanduiding vind plaas deur die gebruik van verskillende voornaamwoorde, bv. my vrou, jou vrou, ens. Ter wille van belangrike eksegetiese argumente, het ek hoofsaaklik 'women' in afrikaans vertaal as 'vroue' en 'wives' as 'getroude vroue' (en soms 'die diakens se vroue'). Sien gerus die oorspronklike engelse artikel hier: www.esra-instituut.co.nr. (gaan na 'vrou in die amp' skakel)]

Die Griekse woord *diakonos*, wat in Afrikaans in as 'diaken' getransliterer word, verskyn 29 keer in die Nuwe Testament; in die meeste gevalle word dit weergegee as 'dienaars', en in die tweede meeste geval word dit in Afrikaans as 'bedienaars' weergegee. Verskeie kere word dit gekoppel met die woord vir opsiener of ouderling as die tweede van die twee ampte in die Nuwe Testament en word vertaal met die woord 'diaken' (sien Filip.1:1; 1 Tim.3:8,12). Die sewe wat verkies is in Jerusalem is verkies om 'tafels te bedien' (Hand.6:2, die ooreenstemmende werkwoordvorm van die selfstandige naamwoord *diakonos*, word gebruik, naamlik *diakoneō*), en die beskrywing van hul amp in ooreenstemming met dié van die apostels (die eerste ouderlinge, sien 1 Petr.5:1) lei 'n mens daartoe om te erken dat hulle die eerste 'diakens' was.

Dus is die 'diakens' ter sprake in Filippense, 1 Timoteus en in Hand.6, en word ook moontlik na verwys in Rom.12:7 ('of bediening, in die werk van bediening'), en dalk ook in 1 Kor.12:28 ('helpers'). Daar word oor slegs een verwysing gedebateer oor hoe dit vertaal en verstaan moet word in Afrikaans, naamlik, Romeine 16:1-2, waarna ons later sal kyk in hierdie artikel.

Hoe sal 'n antwoord gevind word ?

Sommige dink dat die antwoord op die vraag wat in die titel van hierdie artikel gestel word eenvoudig gegee word deur bloot te wys na die pligte van die diakenamp. Hul argument stel dit dat, aangesien Paulus duidelik sê vroue mag nie "onderrig gee of oor die man heers nie" (1 Tim.2:12), daarom is hul vanselfsprekend uitgesluit van die amp van predikante en lerende ouderlinge; maar – dit is hier waar die afleiding begin – aangesien die diakenamp nie bestaan uit beide onderrig of om gesag uit te oefen nie, daarom mag vroue verkies word tot die diakenamp.

Ek kan verstaan hoe iemand dalk so kan dink, want ek het ongeveer dieselfde idee geargumenteer as een van die vertrekpunte in my verdediging van my doktorsale dissertasie in 1968 (*The Faithful Sayings in the Pastoral Letters*). Did lees soos volg: "The nature of the office of deacon and the nature of woman would permit women to be deaconesses; but the nature of the office of elder or minister and the nature of woman would not permit women to be elders or ministers."

Alhoewel ek nogsteeds hou by die tweede helfte van hierdie vertrekpunt, het ek, in die lig van die verdere bestudering van die Skrifte, tot die besef gekom dat die eerste helfte van my vertrekpunt verkeerd is.

Hoe so ?

Handelinge 6:1-6

Laat ons eerstens Handelinge 6 in sy konteks hanteer. Die apostels het self die pligte van die diakens nagekom vir die gemeente in Jerusalem. In die midde van daardie sorg het daar 'n klag ontstaan van die Griekssprekende dissipels wat gesê het dat "*hulle* weduwees in die daaglikse versorging oor die hoof gesien is" (Hand.6:2, beklemtoning bygevoeg om die verbinding uit te lig). Om hierdie klag aan te spreek dat die Griekssprekende weduwees verwaarloos word en terselfertyd om die apostels te help sodat hulle hulself kan toewy aan "gebed en die bediening van die woord" (Hand.6:4), het die gemeente verkies, soos deur die apostels versoek, sewe manne, waarvan almal name het wat Grieks klink.

Daar moet kennis geneem word van hierdie optrede, veral omdat die gemeente 'n groep verkies het wat in hul geheel name gehad het wat *Grieks* blyk te wees, juis om die klag aan te spreek van die *Grieks*-sprekende dissipels.

As daar ooit 'n gemeente was wat vroue moes verkies het as diakens, veral omdat hulle wat gehelp moes word vrouens was, dit is weduwees, is hierdie die gemeente wat dit moes gedoen het. Maar waarom is nie eers een ooit oorweeg nie? Omdat die twaalf apostels gesê het dat hulle wat verkies word, moet 'manne' wees (Hand.6:3; die Griekse woord is *anēr*, die woord wat gewoonlik op 'n volwasse manlike persoon wys, soos ook blyk uit die name van hulle wat verkies is, Hand.6:5).

Dus in die stel van my vertrekpunt (in my dissertasie), het ek nie die feit dat die apostels manlike diakens vereis het, genoegsaam verreken nie. Maar, ek en ander is gebonde aan die apostoliese verordening, wat uitgedruk word deur hierdie vereiste, aangesien hierdie vereiste relevant is vir alle gemeentes, soos dit was vir die gemeente in Jerusalem.

1 Timoteus 3:8-13

Ons kyk vervolgens na 1 Timoteus 3:8-13 (in sy konteks van die voorafgaande verse, 1-7). Hierdie gedeelte het baie om ons te leer. Eerstens, daar staan geskrywe dat beide die opsieners en die diakens "die man van een vrou" moet wees (3:2,12; vir 'n analise van wat hierdie frase presies beteken, sien my *The Pastoral Epistles* [New International Greek Testament Commentaries, Eerdmans/Paternoster, 1992], pp.157-9). Dit beteken dat hulle huweliks- en seksuele trou sal demonstreer. Soos in die sewende gebod, "Jy sal nie egbreek nie", wat geplaas word in verwysing na die huwelik (deur die woord *egbreek* te gebruik), word die sondes van hoerery voor die huwelik verbied asook ander seksuele sondes.

Maar hierdie vereiste van ampsdraers vereis nie dat hul getroud moet wees nie (of later, wanneer oor kinders gepraat word, dat hul ten minste twee kinders moet hê om te kwalifiseer nie), maar in watter staat hul ookal is (enkel of getroud) moet hul die getrouheid weerspieël wat deur die taal van die huweliksituasie uitgedruk word.

Ons leer dus die bindende vereiste van manlikheid in die konteks van om die man van een vrou te wees, sonder om 'n vereiste op te lê bo dit wat bedoel is, naamlik om ongetroude mans uit te sluit vir die ampte.

Netso, leer ons om die bindende karaktertrekke van manlikheid wat vereis word in Handeling 6 te erken sonder om aan te dring dat die plaaslike nood van 'sewe' verstaan moet word as 'n algemene apostoliese lering wat toegepas en gevolg moet word in elke gemeente en in elke situasie.

Tweedens, leer ons dat die woord 'diakens' word toegepas op mans in beide vers 8 en vers 12. Dit word gesien in die feit dat dieselfde individue in oog is in beide verse; en daarvan getuig die feit dat die woord 'diakens' gebruik word in vers 12 om die lyn op te tel van die 'diakens' waarvan gepraat word in verse 8-10, en daardeur word die vrouens waarvan gepraat word in vers 11 verbygegaan. Hierdie diakens word afgebeeld as mans deur hul beskrywing as die "manne van een vrou" in vers 12.

Derdens, in vers 11 word vrouens bekendgestel met sekere vereistes wat dieselfde is as dit wat vereis word van die manlike diakens van verse 8-10 en 12-13. Deur die inleidende woord 'netso', *hosautos*, word hul beide vergelyk met en gedifferensieër van ander in die lys, veral die naaste groep, die diakens. Hulle word benoem in die Griekse teks met die meervoud van die Griekse selfstandige naamwoord *gunaikas* (van die basiese vorm *gunē*) wat hoofsaaklik beteken 'vroue' of 'getroude vroue' ('women or wives'), met die konteks wat bepaal watter een word bedoel.

Die verskillende sienswyses oor wie die (vroue) is waarvan gepraat word in vers 11, is hoofsaaklik vier:

1. hulle is ook diakens,
2. hulle is 'diakonesse', in onderskeid maar ook vergelykbaar met die diakens,
3. hulle is vroulike assistente van die diakens,
4. hulle is die vroue van die diakens.

Oorweging van die Vier Sienswyses van Vers 11

Nieteenstaande dat vroue behandel word in hierdie afdeling wat handel oor diakens, wat 'n argument is om te oorweeg dat hul diakens is, asook dat hul dieselfde karaktertrekke moet hê as die diakens, word hul nietemin heeltemal te duidelik ge-onderskei van die diakens (deur die 'net so', deur die gebrek aan 'n diakonale titel wat aan hul gegee word, en vir een ander rede wat later genoem sal word) vir hulle om aangedui te word met die titel 'diaken', aangesien Paulus nie aan hulle die titel gee nie.

Om hul aan te dui as diakonesse is om te doen wat Paulus nie gedoen het nie (die oorwegings vir hierdie standpunt mag geredelik erken word aangaande sienswyse 3, dat hul die vroulike assistente is vir die diakens, maar sonder die titel, wat Paulus nie aan hulle gee nie). Die feit van wat Paulus *geskryf*

het en nie geskryf het nie, het meer betrekking tot hierdie vraag as spekulasies oor wat hy *dalk* bedoel het.

Sienswyse een en twee is kortliks oorweeg, dit is nou tyd om die meer basiese vraag te oorweeg: of die Griekse woord vertaal moet word as 'vroue' of 'getroude vroue' ('women' or 'wives'), want hierdie is die werklike kern van die vraag oor die verstaan van wat Paulus bedoel met wat hy geskryf het.

Hier is verskeie faktore wat almal saamgevoeg word. Daardie faktore is as volg:

1. Die konteks waarin die woord verskyn.
2. Waarom word hulle in vers 11 genoem in die midde van 'n oorkoepelende bespreking van manlike diakens.
3. Waarom word huwelikstrou nie vir hulle genoem nie, soos in die geval vir die opsiener, manlike diakens en selfs vir die weduwees wat gekies word (5:9).
4. Waarom word die woord sonder 'n lidwoord gebruik of enige besitlike voornaamwoord wat hul met die diakens koppel.
5. Waarom word hul bespreek en uitgewys met hierdie kwalifikasies

In hierdie gedeelte word daar in die algemeen nie van vroue verwag om hierdie karaktertrekke te besit nie, maar dit word wel verwag van assistente van die diakens of van getroude vroue. Die naaste gebruik van hierdie Griekse woord (*gunē*) is verse 12 en 2 waar die vertaling sonder twyfel 'getroude vroue' (wives) is. En die vers wat volg, vers 12, is sekerlik 'n baie nabygeleë konteks. [As vers 12 voor vers 11 geskryf was, sou ons heel moontlik nie eers hierdie vraag bespreek het nie]. Vanuit Paulus se besorgdheid vir die jonger weduwees in 5:11-14, wil dit blyk dat hy (die vrouens van diakens) aanwys om hul mans te help (eerder) as vrouens oor die algemeen. Verder, en dalk die mees betekenisvolle, die vertaling van die Griekse woord vir 'getroude vroue' (wives) mag ons help om te verstaan waarom die behandeling van hierdie vroue hier ingesit is in hierdie gedeelte op hierdie punt, asook waarom daar geen vereiste is dat hul 'die vroue van een man' moet wees nie, soos dit vereis word vir diakens.

Waarom verskyn vers 11 voor vers 12 wat handel oor die diaken se vrou, kinders en huishouding? As hulle wat in sig is in vers 11 die diakens se vroue is (wives), dan word hul aangespreek as getroude vroue in 'n inleiding tot die gesinsituasie van hul mans wat verder behandel word in vers 12. As die vier punt afbeelding van die vrou se kenmerke in vers 11 ooreenstemmend is in nommer en inhoud aan dit wat vir die mans gegee word in vers 8, waarom is die ooreenstemmende kenmerk van om "die vrou van een man" te wees nie aan hulle gegee nie?

Die antwoord mag lê in die feit dat, aangesien hul die vroue is van die diakens, en aangesien die huishoudings van diakens gekenmerk word deur huwelikstrou, daardie waarheid dus ook van toepassing is op die vroue en daarom is dit nie nodig om daardie *vereiste* weer te herhaal nie.

Maar as die Griekse woord vertaal is as vroue in die algemeen (women), dan kan hierdie antwoorde nie meer dien as antwoorde nie, en dan bly die vrae 'n probleem.

Laastens, daar word aangekla dat om 'vroue' of 'getroude vroue' ('women or wives') sonder die lidwoord te hê, of sonder die besitlike voornaamwoord, soos 'hulle', maak van 'getroude vroue' 'n minder duidelike verklaring. Dit is sekerlik waar dat die gebrek aan 'n besitlike voornaamwoord die argument minder potdig maak, maar die gebruik van Paulus in hierdie hele gedeelte van verse 1-13 wys dat hy na mense verwys sonder die lidwoord of die besitlike voornaamwoord (sien *The Pastoral Epistles*, p.172), en hierdie is maar een vers van vele wat daardie patroon volg. Eweneens, volg Paulus dieselfde patroon van om nie die besitlike voornaamwoord te gebruik wanneer hy oor mans en hul vroue op ander plekke skryf nie (sien bv. Kol.3:18,19; Ef.5:22-25).

Dit moet sekerlik raakgesien word dat van hierdie (getroude) vrouens vereis word om die kwaliteite te hê wat voorgeskryf word vir hulle indien hulle hul mans gaan bystaan in hul pligte. Daar word nie van hul vereis om 'eers 'n proeftyd' deur te maak, soos hul mans, die diakens nie (3:10), want hul word nie verkies tot hierdie amp nie, maar hul mans word daartoe verkies.

Maar die getroude vroue wat hierdie eienskappe wys en wat begeer om hul mans te help as (laasgenoemde) dien as diakens, moet deur elke gemeente en ampsdraers aangemoedig word, en nie ontmoedig word nie. As ons dit doen sal ons volle gewig verleen aan dit wat hierdie gedeelte sê en ook let op wat dit nie sê nie.

'n Opsomming van Handeling 6:1-6 en 1 Tim.3:8-12

Ons moet opsom wat ons uigevind het van Handeling 6 en 1 Timoteus 3. In Handeling 6 het die apostels voorgeskryf dat hulle wat die tafels moet bedien, moet mans wees, en Paulus vereis dat hulle

wat nou aangewys word en verkies word as diakens in 1 Timoteus 3, ook mans moet wees. Wanneer hy oor vroue (getroude vroue) skryf met dieselfde vereistes as vir manlike diakens, gee hy nie vir hul die titel van diaken nie, nie teenstaande dat hierdie die tyd sou gewees het om hul diakens te noem, as dit sy bedoeling was dat hul dit moes wees.

Dus in 1 Timoteus 3, die mees volkome gedeelte oor diakens in die Nuwe Testament, kry ons diakens wat duidelik as manlik aangedui word, en (hul) vrouens wat langs hul genoem word, maar sonder die amptelike titel.

Romeine 16:1-2

Dit bring ons by die gedeelte waaroor daar heelwat dispuut is, Romeine 16:1-2, wat as volg lees:

Ek beveel by julle aan ons suster Fébé, wat 'n dienaar (diakonos) is van die gemeente in Kenchrée,² dat julle haar ontvang in die Here, soos dit die heiliges betaam, en haar bystaan in elke saak waarin sy julle nodig mag hê. Want sy was vir baie 'n beskermster en ook vir my.

Die vraag wat hier op die spel is, is hoe *diakonos* vertaal behoort te word. Moet die woord weergegee word as 'dienares' (*servant*) soos die ESV en vele ander vertalings dit doen (NIV, NASB, KJV, NKJV), of as 'deacon' (NRSV, TNIV), of 'deaconess' (RSV, NIV kanttkening?). 'n Hele paar van die vertalings gee die woord as 'dienares' deur omdat dit die meeste ooreenkom met die gebruik van die woord in Paulus se briewe, beide positief en negatief. Hy gebruik die woord alleen as 'diaken' met die mans in 1 Tim.3:8 en 12, en hy het dit nie gebruik vir die vroue in 1 Tim.3:11 nie. Hierdie is die normale manier om vas te stel hoe 'n (Afrikaanse) woord weergegee word van die Griekse gebruik deur die outeur.

Maar, as gevolg van die gebruik daarvan met die frase "*van die gemeente in Kenchrée*" en ander faktore wat vertalers mag raak, het sekere vertalings hierdie woord as 'diaken' of 'diakones' weergegee.

Een van daardie faktore, is inderdaad die argument van sommiges dat in die stelling 'om 'n *diakonos* ... te wees' die teenwoordige aktiewe partisipium van die Griekse werkwoord (*eimi*) konsekwent gebruik word om 'n persoon se optrede of amp te identifiseer in die Nuwe Testament. Dit word wel soms so gebruik, maar nie altyd en ook nie konsekwent nie. Om een voorbeeld te gee, vergelyk Lukas 13:16, waar Lukas skryf van 'n vrou "wat 'n dogter van Abraham is". 'Om te wees' met die woord wat volg dui aan wat daardie persoon is, of dit nou 'n 'dogter', soos hier is, of 'n 'dienares', soos in Romeine 16:1. Maar dit bepaal nie altyd 'n persoon se optrede of amp nie, soos dit duidelik is met die gebruik van 'dogter' in Luk.13:16. Dit is beter om te vra na Paulus se gebruik van die term *diakonos* op ander plekke in die Nuwe Testament om so die betekenis hier vas te stel, as om te argumenteer vanuit die minder konsekwente gebruik (van 'n woord).

Ons het die agtergrond van Handeling 6 en 1 Timoteus 3, met sy spesifieke gebruik deur Paulus. Dit, vir my, beslis die saak van die verstaan van 'dienares'. Romeine 16:1-2, gee daarom nie 'n voorbeeld van 'n vroulike diaken nie. Watter ander faktore in die gedeelte kan ons dalk help om hierdie vraag verder te antwoord? Daar is twee sake. Eerstens, Paulus se stelling oor hoe sy verwelkom moet word. En, tweedens, die rede wat deur Paulus gegee word waarom Fébé gehelp moet word.

Paulus verklaar dat sy verwelkom moet word "in die Here, soos dit die heiliges betaam". Sy moet verwelkom word as 'n mede 'heilige', nie as 'n ampsdraer van die gemeente nie. Ja, die inleidende woorde is betekenisvol om ons te herinner aan haar diensbaarheid as 'n dienaar, maar dit beskryf haar vroomheid/toewyding, nie haar amptelike hoedanigheid nie. En, tweedens, dit is as gevolg van haar hulpbetoning as 'beskermster' vir so baie, insluitende Paulus, dat hy spesifiek vra dat hulle haar sal help.

Hoe sal ons antwoord op ons titelvraag?

Dit is my uitgemaakte oortuiging dat Handeling 6 en 1 Timoteus 3 die vraag moet beslis, beide vir die kerk en vir die individuele Christene vandag, en dat Romeine 16:1-2, reg verstaan moet word binne die groter raamwerk wat deur hierdie tekste uitgelê word. Die twaalf vra vir manne om verkies te word as eerste diakens in Handeling 6:3 (wat so verstaan word volgens hul taakbeskrywing). Paulus het later wanneer hy die einde van sy briewe bereik met sy woorde aan Timoteus in hoofstuk 3 van

1 Timoteus, dit duidelik uiteengesit dat diakens manne moet wees (1 Tim.3:8,12). Binne hierdie duidelike raamwerk van Paulus het hy bemoedigend geskryf oor Fébé, sy vriend(in) en dienaar van die kerk, sodat die Romeinse Christene haar sal help, soos sy baie ander gehelp het.

Die vraag wat in die titel gevra is moet geantwoord word met die inligting wat in die Woord van God gegee word. Daarom moet ons aanhou om mans te verkies as diakens, soos die twaalf en Paulus ons geleer het om te doen. En, ons moet die woorde van Paulus in 1 Tim.3:11 in ag neem, om die vroue van diakens te bemoedig en te gebruik in die arbeid waartoe Hy hul mans geroep het om na te kom.